

Hur man uttrycker framtid på persiska

Framtid uttrycks på persiska på flera olika sätt. Avgörande för vilken grammatisk konstruktion man använder är stilnivån och huruvida handlingen betraktas som säker eller osäker. I alla framtida handlingar finns i och för sig ett visst mått av osäkerhet eftersom handlingen ännu inte har ägt rum. Det finns vissa skillnader mellan förutsagd framtid, t.ex. 'det skall bli regn imorgon' och avsiktlig framtid 'han skall åka till Stockholm imorgon'. Detta avspeglar sig i viss utsträckning i persiska (se nedan).

1. För osäkra handlingar i framtiden används *presens konjunktiv*. Hur presens konjunktiv används som huvudverb samt som underordnat verb efter modala hjälpverb och i bisatser finns beskrivet i Konjunktivens användning.

2. För säkra handlingar i framtiden används tre olika konstruktioner:

a. *presens indikativ*. Detta är det vanligaste sättet att uttrycka framtid i den vardagligare stilnivån (skönlitteratur samt talspråk) och används både för förutsagd och avsiktlig framtid.

Exempel ur texterna:

in āheste raftan-e to mā-rā be manzel nemiresānad

'Denna din långsamma gång (detta ditt långsamma sätt att gå) kommer inte att föra oss fram till mallet.'

pust-e xers-rā miforušim va az qeymat-e ān čizhā-ye xub mixarim va čenin o čenān mikonim

'Vi säljer björnskinnet och köper bra saker för pengarna (ordagrant: av dess värde) och gör det ena och det andra.' (handlingen ligger i framtiden när talarna säger detta)

b. *grammatiskt futurum*. Denna form förekommer mestadels i den högre litterära stilen (sakprosa). Den uttrycker ofta ett definitivt påstående om framtiden och används oftare i förutsagd framtid än i avsiktlig framtid.

Grammatiskt futurum bildas med hjälpverbet *x^vāstan* + kort infinitiv (lång infinitiv utan ändelsen *-an*, d.v.s. en form identisk med preteritumstammen) enligt följande (verbet *kardan*, *kon-* ‘göra’):

	singular	plural
1 pers	<i>x^vāham kard</i>	<i>x^vāhim kard</i>
2 pers	<i>x^vāhi kard</i>	<i>x^vāhid kard</i>
3 pers	<i>x^vāhad kard</i>	<i>x^vāhand kard</i>

Formen negeras genom tillägg av *na-* framför *x^vāh-*: *nax^vāham kard etc.*

De jakade formerna betonas på personändelserna, de nekade på negationsprefixet. Sammansatta verb i jakad form betonas på nominalkomponenten, *kār* i exemplet nedan. Det är också viktigt att notera att nominalkomponenten aldrig placeras mellan *x^vāh-* och huvud verbet.

'kār x^vāham kard' jag skall arbeta'
(*x^vāham kār kard* är grammatiskt fel)

Exempel ur texterna:

šafar 'alī, dehqān-e fadākar, šādi-ye ān šab-rā hičgāh farāmuš nax^vāhad kard
'Safar Ali, den självuppoffrande bonden, kommer aldrig att glömma lyckan från denna kväll.'

in manābe 'lāyazāl nistand va dir yā zud yek-i pas az digari be etmām x^vāhand resid
'Dessa resurser är inte outtömliga och förr eller senare kommer den ena efter den andra att ta slut.'

be x^vāst-e xodā hamčēnān edāme x^vāhad dāšt
'Genom Guds nåd kommer det att fortsätta på samma sätt.'

c. den modala konstruktionen för att uttrycka vilja: *mix^vāham bekonam* etc. som också används i betydelsen 'jag vill göra'

	singular	plural
1 pers	<i>mix^vāham bekonam</i>	<i>mix^vāhim bekonim</i>
2 pers	<i>mix^vāhi bekonī</i>	<i>mix^vāhid bekonid</i>
3 pers	<i>mix^vāhad bekonad</i>	<i>mix^vāhand bekonand</i>

Denna konstruktion används för att uttrycka både förutsagd och avsiktlig framtid, men endast i talspråket (och i dialog i skönlitteraturen).

Det finns inga exempel i de texter som läses på A- och B-nivå.

d. progressiv/ingressiv verbform. När denna form används är det ingressiv aspekt som står i fokus, d.v.s. handlingen skall just inledas. Se progressiva/ingressiva verbformer.

3. I två fall uttrycks framtida handlingar med preteritum

a. För handlingar i omedelbar framtid. Det tycks som talaren ser dem som redan genomförda och därför använder förfluten tid. Man påträffar detta mestadels i talspråk och i dialog i skönlitteraturen.

Exempel ur texterna:

man ham āmadam

'jag kommer också alldeles strax'

b. I framtida tidsbisatser och villkorsbisatser om fokus ligger på huvudsatsen. Det beror på att man ser handlingen i bisatsen som en bakgrundshandling till handlingen i huvudsatsen.

Exempel ur texterna:

*man xanjar-i be to midaham ke agar gereftār-e morg-e saqqā šodi in kār-rā
bekoni*

'Jag ger dig en dolk, så att om du råkar ut för pelikanen skall du göra detta...'